



likovno udruženje

ĐURĐEVAC

Edita JANKOVIĆ – HAPAVEL

Galerija Stari grad Đurđevac

TRI DESETLJEĆA GALERIJE STARI GRAD ĐURĐEVAC

Razdoblje od 1998. do danas

Smještena u srednjovjekovnoj utvrdi Galerija je u periodu od trideset godina postigla ugled ne samo na području naše županije nego i šire. Njeni začeci sežu od 1976. godine osnutkom "*Likovnog udruženja*" koje je tada okupilo brojne likovnjake s područja Đurđevca i okolice. Isprva je djelovala u sklopu Narodnog sveučilišta nakon čega ulazi u sastav Centra za kulturu djelujući pod nazivom muzejsko-galerijska jedinica. Sve te godine entuzijazam pojedinaca, želja za očuvanjem kulturne baštine, rezultirao je bogatim zavičajnim fondusom koji trenutno broji 170 djela te Donacijom Ivana Lackovića Croate s više od 2000 djela likovne i etnografske zbirke.

Galerija prvotno djeluje u sklopu Narodnog sveučilišta čiji voditelj je Željko Turković, a potom je voditeljica Galerije književnica Božica Jelušić (1989. – 1992.). Formiranjem Centra za kulturu voditelj je đurđevački slikar, nastavnik likovnih umjetnosti Zdravko Šabarić, sve do 1998. kada se u Galeriji zapošljava Edita Janković Hapavel, dipl. povjesničar umjetnosti i etnolog koja postaje prvi kustos galerije.

Galerija je godinama gradila svoj ugled kvalitetnim sadržajima te je tako uvrštena na listu priznatih galerijskih prostora u Republici Hrvatskoj. Uz najbrojnije likovne izložbe, u galeriji se održavaju i etnografske, dokumentarističke i druge izložbe.

Nastavljena je ili uspostavljena suradnja s drugim muzejima i galerijama što je rezultiralo zajedničkim projektima. Neki izložbeni projekti realizirani su suradnjom više muzejsko-galerijskih institucija na temelju zajedničkog istraživanja. Tako su suradnjom Gradskog muzeja Križevci, Muzeja grada Koprivnice i Centra za kulturu Đurđevac realizirane izložbe *Tradicijsko tekstilno rukotvorstvo Koprivničko-križevačke županije*, 1998. i *Tradicijski obrti Koprivničko-križevačke županije*, 1999. godine (autorice: Melita Habdija, Gradski muzej Križevci, Vesna Peršić Kovač, Muzej grada Koprivnice i Edita Janković Hapavel, Galerija Stari grad Đurđevac).

Suradnja je ostvarena i posudbom djela iz našeg fundusa drugim ustanovama. U Gradskom muzeju Bjelovar, prezentirana je izložba *Moslavačke i posavske pregače iz Donacije Ivana Lackovića Croate*, 2000. godine. Iste godine Etnografskom muzeju iz Zagreba posuđeno je 5 predmeta za potrebe izložbe *Medičarstvo i svjećarstvo – obrt višestoljetne tradicije*. Godine 2001. Galeriji Mirko Virius u Zagrebu, posuđena su 33 djela Krste Hegedušića za izložbu *Inicijali i vinjete*, a Galeriji "Podravka" u Koprivnici također djela (14) spomenutog autora. Za izložbu *Pisano i risano – uskrzne pisanice Moslavine, hrvatske Posavine i Podravine* iz fundusa Galerije Stari grad posuđene su pisanice Muzeju Moslavine u Kutini, 2004. godine. Iste godine Muzeju grada Koprivnice posuđena su djela Krste Hegedušića za izložbu djela istog autora. Galerija je ugostila i izložbe iz drugih muzeja – Gradskog muzeja Bjelovara, 2000. godine izložbu *Valentinovo – ljubav i cvijeće*; Muzeja Moslavine Kutina, 2002. godine, izložbu *Pučki kalendari*; Gradskog muzeja Križevci,

2003. izložbu *Uzorci tradicijskog tkanja iz Donacije Mire Ovčarić Kovačević*, te izložbu *Staro-novo* autorice Mande Horvat iz Ministarstva kulture, 2004. godine.

Cjelokupni fundus galerije temelji se na donacijama. U fundusu galerije postoji više zbirki. Prvo formirana zbirka je likovna zbirka tzv. zavičajni fundus od kojih najvredniji dio sačinjavaju djela doajena hrvatske naive Ivana Generalića (1914 – 1992), Josipa Generalića (1936 – 2004), Ivana Lackovića Croate (1932 – 2004), Mije Kovačića (1935), Ivana Večenaja (1920). Zbirka se kontinuirano nadopunjuje djelima autora koji izlažu u galerijskim prostorima i trenutno broji 170 radova. Dio zbirke izložen je u obliku stalnog postava u dijelu prvog kata galerije.

Najveći i najvredniji dio galerijskog fundusa već je spomenuta **donacija Ivana Lackovića Croate** koja svojom brojnošću autora i šarolikošću stilova ide u red najvećih ne samo na ovom području. Upravo zahvaljujući Ivanu Lackoviću Croati koji je do posljednjih trenutaka svojeg života donirao našu galeriju raznim djelima autora, ona je postala važnim likovnim središtem. Tome svakako doprinosi i atraktivan likovni prostor smješten u potkrovlju utvrde, adaptiran 1997. godine za tu namjenu. U njemu je trenutno izloženo 160 djela raznih autora koji čine presjek hrvatske likovne umjetnosti s kraja 19. st., pa sve do suvremene umjetnosti. S obzirom na njezinu brojnost prezentira se putem izložbi obrađujući određenu temu ili predstavljanjem nekog autora. Tako su predstavljene izložbe iz Lackovićeve donacije *Istočni prostor, Struktura i red – iz donacije ILC, Moslavačke i posavske pregače, Portreti - iz donacije ILC, Popularna grafika, serigrafije hrvatskih autora iz Donacije Ivana Lackovića Croate i Šareni svijet*.

Donacija Ivana Lackovića Croate nije homogena. Njen najveći dio sačinjava likovna zbirka obuhvaćajući djela hrvatskih umjetnika, ali i djela autora iz drugih zemalja (Armenija, Bosna i Hercegovina, Češka, Francuska, Gruzija, Indonezija, Italija, Jugoslavija, Kina, Mađarska, Makedonija, Malezija, Nizozemska, Njemačka, Rusija, Slovačka, Slovenija, Švicarska, Ukrajina, Velika Britanija itd). Dio likovne zbirke sačinjavaju i sakralne skulpture iz 17., 18. st. na kojima su djelom provedena konzervatorsko-restauratorska istraživanja. Etnografska zbirka Lackovićeve donacije obuhvaća tekstilne predmete od kojih glavni su sačinjavaju pregače Moslavine i Posavine, a ostali dio odnosi se na uporabni ili dekorativni tekstil. Ostali galerijski prostori na 1. katu namijenjeni su povremenim izložbama kojih je godišnje u prosjeku 12.

Uz **prezentaciju muzejsko-galerijskih predmeta** putem izložbenih projekata, neizostavna i obvezna zadaća galerije je i **skupljanje građe** terenskim istraživanjem.

Osim ove donacije treba spomenuti i donacije pojedinih obitelji ili pojedinaca koji su upotpunili neku od zbirki (obitelj Mikuldaš iz Bjelovara, obitelj Zlatec iz Đurđevca, obitelj Flamaceta iz Đurđevca, obitelj Šimunović iz Đurđevca, obitelj Štefanić iz Đurđevca, Zrinka Svatović-Galez iz Zagreba, Mato Đurišević iz Đurđevca, Franjo Mihočka iz Đurđevca, dr. Matija Berljak iz Zagreba, Karlo Kanižaj iz Njemačke). Neki od tih predmeta naći će, nadamo se, mjesto u budućem muzejskom postavu na prvom katu za koji je izrađena projektna dokumentacija.

U Galeriji su uz suradnju s pojedinim umjetnicima, te osnovnim školama iz Đurđevca i Virja održane **likovne radionice** - radionica za izradu glinenih predmeta, 1999., voditeljice Eleonora i Gorana Grgac; radionica izrade pisanica na tradicijski način – voskom i struganjem, 2001. voditelji Ana Bogat, Molve; Branka Riškuš, Novigrad Podravski; Milica Međurečan, Pitomača; Josip Cugovčan, Podravske Sesvete; Tomislav Franjić, Kalinovac; radio-

nica izrade božićnog nakita, 2003., voditelji: Josip Cugovčan, Edita Janković Hapavel; radionica ukrašavanja pisanica na tradicijski način voskom, 2004., voditelji: Ana Bogat, Josip Cugovčan, Marta Franjo; radionica izrade božićnog nakita, 2004., voditelji: Sanja Flajs, Zoran Vidaković, Edita Janković Hapavel. Na taj način vrata naše galerije otvaraju se najmladima, te tako od najranijeg doba budi osjećaj prema likovnosti i kulturnoj baštini.

Izložbene projekte utvrđuje **Umjetnički savjet galerije** koji sačinjava pet članova. Kriteriji odabira su kvalitetni izložbeni projekti kojima se ne narušava dignitet galerije, ali i raznolikost s obzirom na vrstu izložbe. Tako se u našim galerijskim prostorima u sva tri salona, nerijetko održavaju i po dvije izložbe istovremeno. O kvaliteti sadržaja govore i brojne pozitivne kritike i zainteresiranost pojedinaca i grupa da ju posjete. Organiziraju se **specijalna vodstva** za učenike i odrasle. Galeriju su posjetili i ugledni veleposlanici Ukrajine, Rusije, Norveške, Slovačke, Poljske, Austrije, Turske, Indije, Finske, Japana, Kine, Mađarske, Bugarske, Bosne i Hercegovine, SAD, članovi Svjetskog kongresa esperantista, savjetnik Predsjednika RH, članovi Odbora za turizam Hrvatskog sabora, članovi Muzejskog društva SZ Hrvatske, Hrvatske gospodarske komore, sektora za turizam.

Galerijski prostor, ali i sama utvrda **prezentira** se putem radija, tiskovina i televizije. Zbog atraktivnosti prostora kako vanjštine, tako i unutrašnjosti utvrde snimljeni su i neki kadrovi dokumentarnog filma "Pretorijanci Europe", autora Mladena Trnskog. Važan i neizostavni dio muzejskog posla je **briga o zaštiti muzealija**, te se stoga sukladno financijskim sredstvima neke od muzealija, koje su prioritetne, restauriraju. U periodu 2002.-2005. godine na sakralnim skulpturama iz donacije Ivana Lackovića Croate provedena su konzervatorsko-restauratorska istraživanja, a koja se i dalje planiraju nastaviti.

Uz brigu o zaštiti, a koje je sastavni dio i preventivna zaštita, svake godine etno-građa, tekstil preslaguje se i prozračuje, a na drvenim predmetima izvršena je najosnovnija zaštita od crvotočine. Svaki od muzejskih predmeta iziskuje posebnu pažnju, brigu i uvjete čuvanja. Na žalost, ponekad, zbog nedostatnih financijskih sredstava, nemoguće je adekvatno smjestiti muzealije u depoe, te osigurati mikroklimatske uvjete. Godine 2005. Galerija je uz pomoć sredstava Ministarstva kulture, Županije Koprivničko-križevačke i grada Đurđevca nabavila odvlaživače smještene u galerijske prostore kako bi se riješio višak vlage. Koji puta teško je pratiti zakone i pravilnike kojima se utvrđuju uvjeti čuvanja, ali i dokumentiranje građe zbog nedostatka kadrovske strukture i financijskih sredstava.

Galerija redovito **suraduje** i konzultira se s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske – Upravom za zaštitu kulturne baštine- Konzervatorskim odjelom, a u čijoj nadležnosti je i utvrda Stari grad, spomenik kulture 1. kategorije, Muzejskim dokumentacijskim centrom u Zagrebu, Arhivom likovne umjetnosti HAZU u Zagrebu, pojedinim muzejima i ostalim kulturnim institucijama. Centar za kulturu, Galerija Stari grad, **brine i o utvrdi Stari grad**, spomeniku kulture 1. kategorije. Svake godine u dogovoru s gradom Đurđevcem prijavljuje u vidu projekata programe koji se odnose između ostalog i na održavanje, adaptaciju, građevinske sanacije. Trenutno je u tijeku priprema za adaptaciju prostora budućeg muzejskog postava na prvom katu utvrde, te hodne plohe atrija.

Utvrda Stari grad i njeni sadržaji uvelike doprinose promidžbi samog grada Đurđevca. Treba uzeti u obzir i činjenicu da je uz utvrdu Stari grad vezana i "Legenda o Picokima" koja je postala dio nematerijalne kulturne baštine RH. Galerija i srednjovjekovna utvrda Stari grad čine okosnicu turističke ponude grada Đurđevca, pa je i to jedan od razloga da se i dalje nastavi s ulaganjem u ovaj segment kulturne baštine.